

აზიის განვითარების ბანკის ანგარიშვალდებულების მექანიზმის
შესაბამისობის ანალიზის პანელი

შესაბამისობის ანალიზის ტექნიკური დავალება

შესაბამისობის ანალიზის პანელის მოთხოვნა No. 2021/1
საქართველოში ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზის პროექტთან
დაკავშირებით
(აზიის განვითარების ბანკის სესხი 3803)

5 მაისი 2021

წინამდებარე დოკუმენტის გამოქვეყნება ხდება აზიის განვითარების ბანკის ინფორმაციის
ხელმისაწვდომობის პოლიტიკის შესაბამისად.

CRP-ის თხოვნა No. 2021/1 – შესაბამისობის ანალიზის მოთხოვნა სესხი 3803-GEO
დაკავშირებით:

ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზის პროექტი

შესაბამისობის ანალიზის ტექნიკური დავალება

I. შესავალი

1. დირექტორთა საბჭოს (საბჭო) 2021 წლის 21 აპრილის გადაწყვეტილების შესაბამისად, რომელმაც მოახდინა შესაბამისობის ანალიზის ავტორიზება CRP-ის მოთხოვნის No 2021/1 საპასუხოდ, შესაბამისობის ანალიზის პანელმა (CRP) მოამზადა წინამდებარე ტექნიკური დავალება (TOR) შესაბამისობის ანალიზის კომიტეტის საბჭოს (BCRC) მიერ დასამტკიცებლად, AMP-ის 183-ე პუნქტის შესაბამისად. CRP-ის მოთხოვნა No 2021/1 შედგენილ იქნა 2021 წლის 6 იანვარს (საჩივარი), სესხი 3803-GEO: ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზის პროექტის (პროექტი) ფარგლებში. საჩივარი წარმოდგენილია პირველი დანართის სახით. BCRC-ის დამტკიცების შემდეგ, TOR გაეგზავნება საბჭოს, ხოლო ასლი ADB-ის მენეჯმენტს, და შემდეგ გამოქვეყნდება CRP-ის ვებ-გვერდზე, საბჭოს მხრიდან შესაბამისობის ანალიზთან დაკავშირებით ავტორიზაციის გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 სამუშაო დღეში.

2. 2021 წლის 10 მარტს, CRP-მ დაადგინა საჩივრის დასაშვებობა და რეკომენდაციით მიმართა საბჭოს მოეხდინა პროექტის შესაბამისობის ანალიზის ავტორიზაცია. საბჭომ განიხილა CRP-ის დასაშვებობის შესახებ მომზადებული ანგარიში საბჭოს შეხვედრაზე და 2021 წლის 21 აპრილს მოახდინა შესაბამისობის ანალიზის ჩატარების ავტორიზაცია.

3. ანგარიშვალდებულების მექანიზმის პოლიტიკის (AMP) 183-ე პუნქტისა და ოპერაციების სახელმძღვანელოს 76-ე პუნქტის (OM) ნაწილი L1 / ოპერაციული პროცედურები შესაბამისად, წინამდებარე TOR განსაზღვრავს შესაბამისობის ანალიზის ფარგლებს, მეთოდოლოგიას, ანალიზის სავარაუდო ვადას და ბიუჯეტს, ასევე შესაბამისობის ანალიზის ჩასატარებლად CRP-ის წევრების დავალებებს:

II. შესაბამისობის ანალიზის მოთხოვნა

4. საჩივრისა და პროექტის მოკლე მონაცემები წარმოდგენილია ქვემოთ:

პროექტის სახელწოდება	სესხი 3803-GEO: ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზის პროექტი
ქვეყანა	საქართველო
მსესხებელი	საქართველო
პროექტის დამტკიცების თარიღი	2019 წლის 1 აგვისტო
პროექტის დასრულების თარიღი	2026 წლის 31 დეკემბერი

მომთხოვნი მხარე	მომჩივანი პირებს, რომელთაც არ მოისურვებს საკუთარი ვინაობის გასაჯაროება, წარმოადგენენ მანანა ქოჩლაძე და მარიამ დევიძე, ორივე მათგანი არიან ორგანიზაცია მწვანე ალტერნატივადან (თბილისში მოქმედი NGO)
საჩივრის საკითხები	საჩივარში წამოჭრილია ფართო საკითხები, რომელიც ეხება აზიის განვითარების ბანკის მხრიდან მის პოლიტიკასთან შეუსაბამობას და მიუთითებს შესაძლო ზიანზე ხეობაში მცხოვრები დაზარალებული პირების მიმართ:

	<ul style="list-style-type: none"> i. ხადის ხეობის დაზიანება და ალტერნატიული განლაგების ვარიანტების არასათანადო განხილვა; ii. ზემოქმედება საარსებო სამუალებებზე და ადგილობრივ სარგებელზე; iii. პროექტის დაპროექტების პრობლემები და ზემოქმედება ფიზიკურ კულტურულ რესურსებზე (PCR); და iv. გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაში ასახული ეკოლოგიური და სოციალური ზემოქმედების ანალიზის ხარისხი
ADB-ის პასუხისმგებელი ოპერაციების დეპარტამენტი	ცენტრალური და დასავლეთ აზიის დეპარტამენტი (CWRD)
პროექტის უსაფრთხოების კატეგორიზაცია	კატეგორია A გარემოსდაცვითი ზემოქმედების მხრივ კატეგორია A განსახლების ზემოქმედების მხრივ კატეგორია C ადგილობრივ მოსახლეობაზე ზემოქმედების მხრივ
პროექტის აღწერილობა	<p>აღნიშნული პროექტი მოიცავს (1) 23 კილომეტრიანი კლიმატ-მედეგი შემოვლითი გზის მშენებლობას ქვეშეთსა და კობს შორის და 5 კილომეტრიანი კლიმატ-მედეგი და ყველა ამინდში ხელმისაწვდომი დამაკავშირებელი გზების მშენებლობას მიმდებარე ქალაქებთან და სოფლებთან; (2) ხადის ხეობაში ვიზიტორთა ცენტრის დაარსებას; და (3) პროექტებისა და ხელშეკრულებების მართვის კუთხით საქართველოს გზების დეპარტამენტის თანამშრომლების შესაძლებლობების განვითარებას. პროექტის ჯამური ღირებულება შეადგენს 558,600 მილიონ აშშ დოლარს აზიის განვითარების ბანკიდან; 60 მილიონ აშშ დოლარს ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) და 83 600 აშშ დოლარს, როგორც მთავრობის საპარტნიორო დაფინანსება. მსესხებელი არის საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო; პროექტის აღმასრულებელი სააგენტო არის საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო (MRDI) ხოლო პროექტის შემსრულებელი სააგენტო არის საქართველოს გზების დეპარტამენტი. ADB-ის სათაო ოფისში პროექტზე პასუხისმგებელია ცენტრალური და დასავლეთ აზიის დეპარტამენტის (CWRD) ტრანსპორტისა და კომუნიკაციების განყოფილება (CWTC).</p>

პროექტის სტატუსი	<p>2021 წლის აპრილის მდგომარეობით, აზიის განვითარების ბანკის გუნდმა აცნობა CRP-ის რომ შემდეგი ღონისძიებები უკვე განხორციელდა ან ამჟამად ხორციელდება:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) მუდმივი სამუშაოები დაიწყო 2020 წლის ოქტომბერში კოვში 890 მეტრიანი საგანგებო გვირაბის გათხრით; ii) ძირითადი გვირაბის მთხრელი ტექნიკა უკვე საქართველოშია და ამჟამად ხდება მისი ტრანსპორტირება მშენებლობის ადგილამდე; iii) 3 მუშათა ბანაკისა (მიმდინარე) და 2 ცემენტის ქარხნის მშენებლობა (მიმდინარე); iv) მეორე მონაკვეთზე 3 დამაკავშირებელი გზის სამუშაოები; v) მიწის ნაკვეთების 83%-ის შესყიდვა (ანუ, 293 მიწის ნაკვეთიდან 23); და vi) ხადის ხეობის განვითარების გენგეგმის შემუშავებისათვის მომზადება, რაც იქნება ხადის ხეობის ვიზიტორთა ცენტრის დაარსებასთან დაკავშირებული საპროექტო აქტივობებისა და ჩარევების საფუძველი.
CRP-ის გუნდი	<p>CRP-ის წევრი აჟაი დეშპანდე იქნება წინამდებარე შესაბამისობის ანალიზის წამყვანი განმხილველი, CRP-ის წევრი ჰალინა ვარდას, და CRP-ის თავმჯდომარე ელისეა გოზუნის დახმარებით. CRP-ის გუნდს დახმარებას გაუწევს შესაბამისობის ანალიზის პანელის ოფისი (OCR).</p>
საკონტაქტო პირი	<p>ელისეა გოზუნი თავმჯდომარე, CRP, ამავდროულად OCR-ის ხელმძღვანელი ელ-ფოსტა: crp@adb.org</p>

III. შესაბამისობის ანალიზის მასშტაბი

5. AMP-ის 183-187-ე პუნქტებისა და OM-ის ნაწილი L1/OP 76-80-ე პუნქტების შესაბამისად, შესაბამისობის ანალიზი შეისწავლის ბრალდებებს, რომელიც უკავშირდება აზიის განვითარების ბანკის მხრიდან მის პოლიტიკასა და პროცედურებთან შეუსაბამობას პროექტის შემუშავების, გაპროცესებისა და განხორციელების კუთხით, რამაც პირდაპირი, მატერიალური და უარყოფითი ზიანი მიაყენა ან შესაძლოა მიაყენოს პროექტით დაზარალებულ პირებს. AMP-ის 199-ე პუნქტის შესაბამისად, წინამდებარე შესაბამისობის ანალიზის მასშტაბი შემოიფარგლება კონკრეტული საჩივრით. იგი არ გამოიკვლევს და გააკეთებს დასკვნებს მსესხებლის მხრიდან შეუსაბამობასთან დაკავშირებით და გამორიცხავს AMP-ის 142-ე და 148-ე პუნქტებით გათვალისწინებულ საკითხებს. CRP-ის შესაბამისობის ანალიზი და მისი შესაბამისობის ანგარიში მხედველობაში მიიღებს ADB-ის მენეჯმენტის მხრიდან, აღნიშნული საჩივრის წარდგენის შემდეგ, მასში დასმული

საკითხების გადასაჭრელად განხორციელებული აქტივობების სტატუსსა და შედეგებს. შესაბამისობის ანალიზის განხორციელების შემდეგ, CRP მოამზადებს ანგარიშის პროექტს და მოითხოვს მასზე კომენტარებს როგორც მომჩივანი პირების, ისე მენეჯმენტისა და მსესხებლის მხრიდან. და ბოლოს, CRP საბოლოო ანგარიშს, დასკვნების ჩათვლით, წარუდგენს საბჭოს, BCRC-ის მეშვეობით.

6. CRP-ის დასაშვებობის ანგარიშში მიღებული დასკვნების საფუძველზე, CRP შეისწავლის აზიის განვითარების ბანკის შესაბამისობას მის ოპერაციულ პოლიტიკასა და პროცედურებთან შემდეგი მიმართულებებით: (i) EIA-ის კვლევის არეალი და პროექტის კომპონენტები (დასაშვებობის ანგარიშის 36-ე პუნქტი); (ii) ჰაერის, ხმაურის და ვიბრაციის ზემოქმედება (44-ე პუნქტი); (iii) გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის შემუშავება და გადავადება (პუნქტები 65-66); (v) სოციალურ-ეკონომიკური ზემოქმედება და პროექტის სარგებელი (პუნქტი 82); (vi) გენდერი (პუნქტი 94); (vi) იძულებითი განსახლება (პუნქტი 108) და (vii) ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა (პუნქტი 121). შესაბამისობა შეფასდება შემდეგ ოპერაციულ პოლიტიკასა და პროცედურებთან მიმართებაში, რომელიც ძალაში იყო საბჭოს მიერ სესხის დამტკიცების მომენტისათვის, პროექტის შემუშავების, გაპროცესებისა და იმპლემენტაციის კუთხით:

- i. უსაფრთხოების პოლიტიკის დებულება (2009)
- ii. ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის პოლიტიკა (2018)
- iii. OM ნაწილი F1 (უსაფრთხოების პოლიტიკის დებულება) 2013 წლის 1 ოქტომბერი
- iv. OM ნაწილი C2 (გენდერი და განვითარება ADB-ის ოპერაციებში) 2010 წლის 6 დეკემბერი
- v. OM ნაწილი C3 (სოციალური საკითხების გათვალისწინება ADB-ის ოპერაციებში) 2010 წლის 6 დეკემბერი
- vi. OM ნაწილი L3 (ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის პოლიტიკა) 2019 წლის 28 იანვარი

IV. შესაბამისობის ანალიზის ჩატარება და მეთოდოლოგია

7. შესაბამისობის ანალიზი სავარაუდოდ მოიცავს შემდეგს:

- i. პროექტის შესაბამისი ფაილებისა და დოკუმენტების ანალიზს;
- ii. საპროექტო ადგილზე ვიზიტებს, საქართველოს მთავრობის წინასწარი თანხმობის საფუძველზე;
- iii. საკონსულტაციო შეხვედრებს, მათ შორის ინტერვიუებს:

- ADB-ის მენეჯმენტთან, თანამშრომლებთან და შესაბამის კონსულტანტებთან;
 - მომჩივან პირებთან მათი წარმომადგენლების თანდასწრებით ან გარეშე;
 - სხვა დაზარალებულ პირებთან;
 - მსესხებელთან, მათ შორის აღმასრულებელ და განმახორციელებელ სააგენტოებთან და შესაბამის კონსულტანტებთან და კონტრაქტორებთან, საჭიროებისამებრ;
 - შესაბამისი სამთავრობო უწყებების ოფიციალურ პირებთან, საჭიროების შემთხვევაში;
 - შესაბამის არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებთან, საჭიროებისამებრ; და
 - EBRD-ის პროექტის დამოუკიდებელ ანგარიშვალდებულების მექანიზმთან, რომელიც ასევე ახორციელებს პროექტის შესაბამისობის ანალიზს.
- iv. კონსულტანტების ან ტექნიკური ექსპერტების ჩართულობას, საჭიროებისამებრ, CRP-ის საქმიანობაში დასახმარებლად;
- v. EBRD-თან კოორდინაციას კოლაბორაციის შესაძლებლობების შესასწავლად ორივე IAM-ის შესაბამისობის ანალიზის ჩასატარებლად; და
- vi. ნებისმიერ სხვა ანალიზისა თუ კვლევის მეთოდს, რომელსაც CRP მიიჩნევს საჭიროდ, საკუთარი საქმიანობის განსახორციელებლად.
8. საპროექტო ადგილზე ვიზიტი(ები) საჭიროა შემდეგი მიზნებისათვის:
- i. მომჩივან და სხვა დაზარალებულ პირებთან და დაინტერესებულ მხარეებთან განხილვების მოსაწყობად, განსაკუთრებით მათთან, ვისთან დაკავშირებაც CRP-თვის სირთულეს წარმოადგენს;
 - ii. პირველწყარო დაკვირვებისთვის და პროექტის ხმაურისა და ვიბრაციის ზემოქმედების შესაფასებლად და ჰაერის ხარისხისა და ღირებულების უკეთ აღსაქმელად, განსაკუთრებით პროექტის არეალის საბაზისო კვლევის არარსებობის გათვალისწინებით;
 - iii. კონტრაქტორის მიერ საკითხის და ადგილის შესაბამისი კონკრეტული გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების (TSEMPs/SSEMP-ები) მომზადებისა და აღნიშნულ პროცესში დაზარალებული პირების ჩართულობის დონის გასაგებად;
 - iv. ზოგადად პროექტის არეალის მოსანახულებლად, უფრო კონკრეტულად

კი დამაკავშირებელი გზების, ნაგავსაყრელი ადგილების, გრუნტის ტრანსპორტირების გზების, ასფალტის სადგურების მოსანახულებლად;

- v. შესაბამისობის ანალიზისათვის რელევანტური სფეროს ქართველ ექსპერტებთან შესახვედრად, როგორცაა ფიზიკური კულტურის რესურსები (PCR), გარემოს დაცვა და მიწის/საკუთრების კანონი;
- vi. PCR-თან დაკავშირებული დაგეგმილი აქტივობების დამოწმებისა და შეფასებისთვის;
- vii. მოსამზადებელი აქტივობების გასაგებად, რომელიც დაკავშირებულია ხადის ველის ვიზიტორთა ცენტრის შექმნასთან, კერძოდ თუ როგორ მოხდება პროექტის სოციალურ-ეკონომიკური სარგებლით დაზარალებული პირების უზრუნველყოფა, განსაკუთრებით ქალების;
- viii. არსებულ გზასთან და ტურისტულ ობიექტებთან და გუდაურის განვითარებასთან მიმართებაში პროექტის ლოკაციის უკეთ აღსაქმელად;
- ix. საარსებო წყაროებზე პროექტის ზემოქმედების და მათ აღსადგენად საჭირო პროგრამების შესაბამისობის დასადგენად;
- x. მიწის შესყიდვისა და რეგისტრაციის პროცესის და დაზარალებულ პირებზე აღნიშნული პროცესის ზემოქმედების უკეთ აღსაქმელად; და ~
- xi. პროექტის შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაციისათვის და ვიზუალური დათვალიერების ჩასატარებლად, რათა დადგინდეს მომჩივანი პირების მიერ წამოჭრილი რომელიმე ან ყველა საკითხი რამდენად ჯდება შესაბამისობის ანალიზის სფეროში, ADB-ის მენეჯმენტის ან სხვათა მიერ განხორციელებული ქმედებების შემდეგ.

9. ადგილის რეალურად დათვალიერება და შეფასება, პროექტის კონტრაქტორებთან და კონსულტანტებთან შეხვედრები და მომჩივან და პროექტის სხვა დაზარალებულ პირებთან პირისპირ შეხვედრა კომუნიკაცია გამოყენებული იქნება სავლელ ვიზიტების ინფორმაციის შესაგროვებლად.

V. ვადები

10. The CRP გეგმას მოცემული პროექტის შესაბამისობის ანალიზი დაასრულოს BCRC-ის მიერ TOR-ის დამტკიცებიდან 12 თვეში. ქვემოთ წარმოდგენილია შესაბამისობის ანალიზის განხორციელების სავარაუდო ვადები. აღნიშნული ვადები იქნება მოქნილი, COVID19 პანდემიით გამოწვეული გაურკვევლობების გათვალისწინებით.

AMP ეტაპი	აქტივობა	ვადები
4	<p>შესაბამისობის ანალიზის ჩატარება</p> <p>სრულყოფილი შესაბამისობის კვლევის ჩატარება ყველა საჭირო და სათანადო მეთოდების გამოყენებით, რომელიც ზემოთაა ჩამოთვლილი, მათ შორის ვიზიტი(ები), რომელიც დამოკიდებულია COVID-19 პანდემიასთან დაკავშირებული მოგზაურობის შეზღუდვების მოხსნაზე და მთავრობის მიერ შესაბამისი თანხმობის გაცემაზე.</p>	<p>მაისი 2021 - მაისი 2022</p> <p>ვიზიტის თარიღი დამოკიდებულია პანდემიის კუთხით საქართველოში და CRP/OCRP-ის ქვეყნებში არსებულ სიტუაციებზე და საერთაშორისო ვიზიტების კუთხით ADB-ის პოლიტიკაზე. ადგილზე ვიზიტი სავარაუდოდ დაგეგმილია 2021 წლის ოქტომბერში და 2022 წლის მარტის ბოლო კვირაში.</p> <p>შენიშვნა: პროექტის ადგილი და მიმდებარე ტერიტორია შესაბამისობის ანალიზისათვის სრულყოფილად ხელმისაწვდომი არ არის ზამთრის პერიოდში.</p>
5	<p>შესაბამისობის ანალიზის პანელის ანგარიშის პროექტი. CRP ანგარიშის პროექტს კომენტარებისათვის მიაწვდის მენეჯმენტს, მსესხებელსა და მომჩივან პირებს.</p> <p>CRP შესაბამისობის ანალიზის ანგარიშის პროექტს განსახილველად გააცნობს ასევე BCRC-ს.</p> <p>(CRP-ის ანგარიშის პროექტზე კომენტარების/პასუხების მიღება მოსალოდნელია 2022 წლის 3 აგვისტომდე.)</p>	<p>1 ივნისი, 2022</p> <p>(კომენტარების პერიოდისა 45 სამუშაო დღე)</p>
6	<p>CRP-ის საბოლოო ანგარიში. მენეჯმენტის, მსესხებლისა და მომჩივანი პირებისგან მიღებული კომენტარების გათვალისწინების შემდეგ, CRP საბოლოო სახით დაასრულებს ანგარიშს. თითოეული მხარის კომენტარები იქნება განხილული CRP-ის მიერ, თუმცა CRP-ის საბოლოო დასკვნა წარმოდგენილი იქნება შესაბამისობის ანალიზის საბოლოო ანგარიშში. CRP საბოლოო ანგარიშს, BCRC-ის მეშვეობით წარუდგენს საბჭოს, მათ შორის მომჩივანი პირების მსესხებლისა და მენეჯმენტის კომენტარებით, და მატრიცით,</p>	<p>23 აგვისტო, 2022</p> <p>(პასუხების მიღების 14 სამუშაო დღეში)</p>

	რომელიც შეტანილი იქნება CRP-ის პასუხები მოწოდებულ კომენტარებზე.	
--	---	--

11. წინამდებარე ვადებში არ არის გათვალისწინებული ნებისმიერი დამატებითი დრო, რომელიც საჭიროა თარგმანისათვის; პასუხების წარსადგენად მოთხოვნილი დამატებითი დროისთვის; COVID-19-თან დაკავშირებული გაუთვალისწინებელი გამონაკლისებისთვის და ვიზიტის(ების) შეფერხებისთვის, რომელიც გამოწვეული იქნა სხვა მნიშვნელოვანი ადგილობრივი პოლიტიკური მოვლენებით. თუ CRP მოისურვებს აღნიშნული ცვლილებების გათვალისწინებას ვადებში, პირველ რიგში იგი მოიპოვებს BCRC-ის თანხმობას განახლებულ ვადებთან დაკავშირებით.

VI. შესაბამისობის ანალიზის ბიუჯეტი

12. ქვემოთ წარმოდგენილია შესაბამისობის ანალიზის სავარაუდო ბიუჯეტი. ბიუჯეტი, ისევე როგორც კონსულტანტების ჩართვის აუცილებლობა გადაისინჯება და საჭიროებისამებრ ჩასწორდება, თუ მნიშვნელოვნად იქნება მიჩნეული შესაბამისობის ანალიზის პროცესში.

საბიუჯეტო საკითხი	თანხა
სამსახურებრივი ვიზიტები (ვთქვათ ერთი ვიზიტი ადგილზე)	\$ 65,500
CRP-ის ნახევარ განაკვეთზე მომუშავე წევრების პროფესიული ანაზღაურება	\$ 310,000
კონსულტანტები	\$ 68,500
ადმინისტრაციული ხარჯები (თარგმანი, წარმომადგენლობა & საკურიერო მომსახურება)	\$ 15,000
ჯამი	\$ 459,000

ელისეა გოზუნი

თავმჯდომარე, შესაბამისობის ანალიზის პანელი

აჟაი დემჰანდე

წევრი, შესაბამისობის ანალიზის პანელი

ჰალინა ვარდი

წევრი, შესაბამისობის ანალიზის პანელი

5 მაისი, 2021

შესაბამისობის ანალიზის მოთხოვნა

შესაბამისობის ანალიზის ოფიცერს
ADB-ის შესაბამისობის ანალიზის პანელი
მანილა, ფილიპინები
ელ-ფოსტა: amcro@adb.org

ძვირფასო ოფიცერო,

მოგმართავთ თხოვნით, დაიწყეთ შესაბამისობის ანალიზის პროცესი, რათა დარწმუნდეთ, რომ 23 კილომეტრიანი ქვეშეთი-კობის გზის პროექტი, რომელიც გახლავთ ჩრდილო-სამხრეთის დერეფნის ახალი მონაკვეთი, შეესაბამება ADB-ის გარემოსდაცვით და სოციალურ სტანდარტებს და რათა მინიმუმამდე შემცირდეს პროექტის ზემოქმედება, რომელიც მშენებლობის საწყის ეტაპზეა.

პროექტი აშკარად საფრთხეს უქმნის 60 კომუკის ხეობის სახელით ცნობილ უნიკალურ ხეობას, კულტურული მემკვიდრეობასა და ლანდშაფტზე, ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკურ და სოციალურ ცხოვრებაზე ზემოქმედების სათანადო უზრუნველყოფისა და შემსუბუქების გარეშე, რომელსაც ხელშესახები სარგებელი არ მოაქვს ადგილობრივი მოსახლეობისთვის.

ხადის ხეობის დაზიანება და არასრულყოფილი ალტერნატივები

ადგილობრივმა მოსახლეობამ სახელმწიფო საავტომობილო გზების დეპარტამენტს მიმართა თხოვნით, გაერკვიათ, თუ რა გზით იქნებოდა შესაძლებელი ხადის ხეობის, მისი ლანდშაფტისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაზიანების თავიდან აცილება, რაც პირდაპირ საფრთხეს უქმნის ხალხის საარსებო საშუალებებს. ჩვენ ვითხოვდით, რომ მაგისტრალს არ გაეგლო ხეობაში, არამედ გაყვანილიყო ალტერნატიული, მეზობელ ხეობაში (სადაც თითქმის არ არის მოსახლეობა და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები), ან მომხდარიყო სხვა ალტერნატიული განლაგების შემოთავაზება. ეს მკაფიოდ დაფიქსირდა 2019 წლის გაზაფხულზე ჩატარებული საჯარო განხილვების დროს, თუმცა, პროექტის განმახორციელებელმა არასდროს წარმოადგინა მკაფიო არგუმენტები, თუ საბოლოოდ როგორ მოხდა გზის აღნიშნული მარშრუტის შერჩევა, მათ შორის ალტერნატივების მითითებით. საჩივრის საპირისპიროდ აცხადებდნენ, რომ ალტერნატივების ძირითადი შერჩევის კრიტერიუმები იყო გეოინჟინრული შეფასება, თუმცა არც ESIA და არც შემდგომ გამოქვეყნებული სხვა დოკუმენტები არ მოიცავს ალტერნატივების სრულყოფილ ანალიზს

და მათი უარყოფის მიზეზებს, მათ შორის არსებით კონსტრუქციულ ალტერნატივას (ერთიანი გვირაბი ქვეშეთიდან კობამდე, სავარაუდო სიგრძით 15.5 კმ, პროექტით შემოთავაზებული 9 კმ-იანი გვირაბის სანაცვლოდ), ასევე "არანაირი პროექტის" ალტერნატივა არსებითად არც განხილულა და თავიდანვე იყო უარყოფილი. ამ პერიოდში, კონსულტაციებისას, ადგილობრივი თემის წარმომადგენლებისა და ექსპერტებისგან მოვისმინეთ უამრავი შეშფოთება გეოლოგიურ და სეისმოლოგიურ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით.

ამიტომ, მიგვაჩნია, რომ მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ პროექტის ყველა ალტერნატივა იყოს კარგად შესწავლილი და გასაჯაროებული. ასევე, პროექტის დოკუმენტაციაში არ არის მითითებული ყველა საჭირო დეტალი, მათ შორის დეტალური მარშრუტი, რათა შემარბილებელი და უსაფრთხოების ყველა ღონისძიების მიღებამდე არ მოხდეს პროექტის განხორციელების შეჩერება.

ზემოქმედება საარსებო საშუალებებზე და ადგილობრივი სარგებელი

პროექტის თანახმად, იგი რეგიონს მოუტანს კეთილდღეობას და პროექტის დოკუმენტაციის თანახმად, მის ერთ-ერთ მთავარ ბენეფიციარს წარმოადგენს ადგილობრივი მოსახლეობა. მოსალოდნელია, რომ ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლები გაიზრდება, რადგან პროექტით შესაძლებელი გახდება ადგილობრივი გზისა და ახლად დაარსებული ხადის ხეობის ვიზიტორთა ცენტრის გამოყენება ყველა სეზონზე. თუმცა, ზოგადად, 558 მლნ აშშ დოლარიანი პროექტისთვის, ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი ცოტა არ იყოს მოკრძალებულია. პროექტი აშკარად არ ითვალისწინებს ხეობაში ყველა სეზონისთვის გათვლილი შიდა გზის უზრუნველყოფის აუცილებლობას, რომელიც იქნება ფუნქციონალური და სოფლის მოსახლეობისთვის ადვილად ხელმისაწვდომი, მაშინ როცა ახალმა მაგისტრალმა შეიძლება ხელი შეუშალოს მოსახლეობას საკუთარ მიწებთან მისვლაში.

პროექტისა და შემდგომი კომუნიკაციების თანახმად, EIA-მ განიხილა ყველა სახის პროექტთან დაკავშირებული ზემოქმედება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს (ხმაური, ვიბრაცია, ჰაერის ხარისხი, ბიომრავალფეროვნება ...) და მათი შესაბამისი ფუნქციური საზღვრები. როგორც ეს მოცემულია EIA-ში, ჰაერის ხარისხისა და ხმაურის მოდელირების შედეგად დადგინდა, რომ საპროექტო გზაზე მოძრაობა არ გამოიწვევს მნიშვნელოვან ხმაურს და ჰაერის დაბინძურებას ეროვნული ან საერთაშორისო სტანდარტებით განსაზღვრული დონეზე ზემოთ. ამასთან, ხმაურისა და ჰაერის დაბინძურების სათანადო საბაზისო კვლევების არარსებობა და იმ ზემოქმედების გათვალისწინება, რომელიც წარმოდგენილი იქნა ESIA-ში, ექსპლუატაციის ფაზაში არ იძლევა ნდობას. მაგალითად მიუხედავად იმის მტკიცებისა, რომ ჰაერის ხარისხისთვის გამოყენებული იქნებოდა IFC-ის სტანდარტები, საბაზისო კვლევაში ჰაერის დაბინძურების მონიტორინგი ჩატარდა საქართველოს სტანდარტების შესაბამისად და მხოლოდ გარკვეულ უბნებში. ხეობაში არ მომხდარა ასევე ვიბრაცია გაზომვა, ხადის ვიბრაციის რისკების იდენტიფიცირებისა და შერბილების ნაცვლად, EIA-ში ნათქვამია: "ამ ეტაპზე ძნელია ზუსტად გაანგარიშება, თუ რამდენად აღემატება ვიბრაცია დასაშვებ ზღვარს". ჰაერის ხარისხის მართვისა და ხმაურით დაბინძურების პრევენციის სამოქმედო გეგმების მომზადება დაევა პროექტის მშენებელს. ეს კითხვებს ბადებს, განსაკუთრებით ხმაურის დაბინძურების შესახებ სათანადო კანონმდებლობის არარსებობის ფონზე. ამიტომ, მშენებლობისა და მოგვიანებით ექსპლუატაციის ეტაპზე, გარკვეული თემებისთვის ხმაური

და ჰაერის დაბინძურების დონე შეიძლება WHO-ის მიერ დადგენილ სტანდარტებზე უფრო მაღალი იყოს. ეს ნამდვილად უარყოფითად აისახება ადგილობრივების საარსებო საშუალებებზე.

ESIA ეხება მხოლოდ ხადის ხეობის ზოგიერთ სოფელში (წკერე, კობი, ქვეშეთი, არახვეთი, ზაქათკარი, ბენიანი, ბეგონი, სვიანა, როსტიანი და მუგურე) იმ პირთა საჭიროებებსა და ზემოქმედებას, რომლებიც პირდაპირ დაზარალდნენ პროექტით. იგი არ ეხება ფართო სპექტრის პრობლემებს (დაბინძურება, ხმაური, საგზაო მოძრაობის გააქტიურება და ა.შ.), რომლის წინაშეც აღმოჩნდება პროექტით დაზარალებული თითოეული თემი, მათ შორის იმ სოფლებში, რომლებიც აქ არ არის ჩამოთვლილი (იხილეთ ქვემოთ). გარდა ამისა, ანგარიშში არ არის შეფასებული პროექტის სოციალურ-ეკონომიკური და გენდერული გავლენა პროექტის არეალში არსებულ თემებზე მისი მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში, მუშახელის ზემოქმედების ჩათვლით. კვლევა ასევე ნაკლებად ეხება მიწის შესყიდვის უშუალო გავლენას პროექტის მიერ დაზარალებულ ადამიანებზე.

უნდა აღინიშნოს, რომ ხადის ხეობის რამდენიმე სოფელი პროექტის დოკუმენტებში არ განიხილება "დაზარალებულად", თუმცა დაგეგმილია დამატებითი ინფრასტრუქტურის შექმნა, რომელიც გავლენას იქონიებს აღნიშნულ სოფლებზე. ADB-დან და EBRD-დან მიღებული პასუხი ადასტურებს, რომ საპროექტო დოკუმენტაცია არ მოიცავს აღნიშნული საქმიანობით გამოწვეულ გარემოსდაცვით და სოციალურ ზემოქმედებას ან გუდაურის გზის რისკის შემცირების გეგმებს. "ზაქათკარიდან გუდაურამდე არსებული გზა დროებით გაუმჯობესდება მშენებლობის პროცესში, რათა შესაძლებელი გახდეს გრუნტის ნაგავსაყრელთან მისვლა და ასევე სხვა სამშენებლო მიზნებისთვის, რომელიც ექვემდებარება EMP მოთხოვნებს. სპეციფიკური მეთოდის შესახებ დოკუმენტაციას მოამზადებენ სამუშაოების კონტრაქტორები ყველა დროებითი გზისთვის, რომლებიც სამუშაოების დაწყებამდე განიხილება და დამტკიცდება სამშენებლო ზედამხედველობის კონსულტანტისა და RD-ის მიერ. როგორც ეს მითითებულია EIA-ში (ნაწილი B.5.4) და განხილულ იქნა ადრე ჩატარებული კონსულტაციების დროს, გუდაურში არსებული გზა მომავალში გახდება მუდმივ გზად. მანამდე მოხდება შესაძლო სოციალურ და გარემო ზემოქმედების შესწავლა და ჩატარდება დამატებითი კონსულტაციები შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან. იგივე მიდგომა იქნება გამოყენებული ვიზიტორთა ცენტრისთვის. ამის შემდეგ მოხდება გზის მონაკვეთის EIA-ისა და LARP-ის განახლება, ქონების შეფასებებით, მიწის მიმდინარე საბაზრო ღირებულების და მიწის გარდა სხვა აქტივების ჩანაცვლების ღირებულების შესაბამისად". შესაბამისად, როგორც ჩანს, გუდაურის გზა განიხილება როგორც მუდმივი გზა, თუმცა არა როგორც პროექტის ნაწილი და ყველა საქმიანობა გადადებულია გაურკვეველი დროით.

ESIA-ში აღნიშნულია, რომ ადგილობრივი ოჯახების შემოსავალი გაიზრდება ტურისტული და ადგილობრივი დასაქმების შესაძლებლობების მეშვეობით. ამასთან, მითითებული არ არის ადგილობრივი მუშახელის რაოდენობა, რომლის ჩართვაც კომპანიისთვის სავალდებულო იქნება.

ამასთან, ადგილობრივი ტურისტული კომპანიები გამოთქვამენ შემფოთებას, რომ ახალი გზა შეამცირებს ტურისტულ შესაძლებლობებს ხეობაში ხმაურის გაზრდის, დაბინძურების და სხვა სამშენებლო და საექსპლუატაციო რისკების გამო. ტურისტული კომპანიები არასდროს ყოფილან ჩართული პროექტის განხილვაში, რაც ნათელი ხდება მათი განცხადებიდან.

გარდა ამისა, ხადის ხეობის გრძელვადიან განვითარებასთან დაკავშირებულ კითხვაზე, გასაკვირად ნათელი ხდება, რომ პროექტის დამფინანსებელმა, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრომ მხოლოდ ახლა "მიმართა დახმარების თხოვნით აზიის განვითარების ბანკს, პროექტისათვის მიწის მდგრადი გამოყენების გეგმის შემუშავებისათვის, რომელიც მომზადდება შესაბამისი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ბუნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას და ქალებისათვის სოციალური მომსახურებებისა და ეკონომიკური შესაძლებლობების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებას. ამ გეგმის შედეგები ასევე განსაზღვრავს ტურიზმის კონცეფციისა და შესაძლო ვიზიტორთა ცენტრის განვითარებას, ადგილობრივი საზოგადოების წევრებისათვის მაქსიმალური სარგებლის მისაღწევად და მდგრადი ტურიზმის ღირებულების ხელშესაწყობად". მაშინ როგორ ამტკიცებს პროექტი, რომ ტურიზმის მეშვეობით გაიზრდება შემოსავლები, თუ ჯერ კონცეფციაც არ არის შემუშავებული? რა მოხდება იმ შემთხვევაში თუ ახლად შემუშავებული მიწის მდგრადი გამოყენების გეგმა მოითხოვს გარკვეული ცვლილებების შეტანას ახალი გზის პროექტში?

ყოველივე ზემოთქმული ადგილობრივი თემების წარმომადგენლების შემფოთებას წარმოადგენს, იმასთან ერთად, რომ პროექტი არ ეხება ხადის ხეობის თემებში არსებულ არცერთ სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემას, მათ შორის საბავშვო ბაღის, სკოლის, ამბულატორიის არარსებობას და ა.შ. თითქმის ნახევარი მილიარდი აშშ დოლარის ინვესტირება და ადგილობრივი მოსახლეობის საარსებო საშუალებების სულ მცირე 1%-ით გაუმჯობესების ვერ-უზრუნველყოფა კი აბსოლუტურად მიუღებელი პრაქტიკაა.

მიწების კომპენსაციის პროცესი საჯარო რეესტრში კვლავ პრობლემატურია, ამასთან არსებობს უფლებების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა (მათ შორის, პროექტის საჩივრის მექანიზმი, IFI-ის ანგარიშვალდებულების მექანიზმები და ა.შ.) იმ ხალხისათვის, რომლებიც სხვადასხვა გზით განიცდიან პროექტის ზემოქმედებას იქნება ეს მიწების დაკარგვა, სამშენებლო სამუშაოებისას სახლების შესაძლო დაზიანება თუ ჰაერისა და ხმაურის დაბინძურება და გეოლოგიური უსაფრთხოება. ყველა ეს საკითხი კვლავაც ადგილობრივი მოსახლეობის შემფოთებას იწვევს. EBRD-ისა და ADB-ის გარანტიების მიუხედავად, რომ მიწის კომპენსაციის პროცესი წარიმართება მათი სტანდარტების შესაბამისად, ადგილზე ხალხი კვლავ იძულებულია იბრძოლოს საკუთარი უფლებების დასაცავად. ერთ-ერთი ნათელი მაგალითია ქონების შეფასება. 1 კვ.მ მიწის ფასი 5,60 ლარიდან (1,80 აშშ დოლარი 2019) გაიზარდა 16-22 ლარამდე (5-7 აშშ დოლარი 2020), თუმცა მიუხედავად ამისა შემოთავაზებულ ფასზე მოლაპარაკებები მფლობელებთან არ შედგა.

პროექტის გეგმასთან დაკავშირებული პრობლემები და ზემოქმედება კულტურულ მემკვიდრეობაზე

დამოუკიდებელი ექსპერტის მიერ გაკეთებული ESIA-ის ხარისხის ანალიზი ადასტურებს ჩვენს შემფოთებას პროექტის ბუნებაზე და საარსებო საშუალებებზე ზემოქმედების შესახებ. EIA მკაფიოდ ახდენს მრავალი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების "გადავადებას" EIA-ის ეტაპიდან მშენებლობის ეტაპამდე და, შესაბამისად, იგი არ მიიღებს სათანადო დამტკიცებას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებების მიმღები ნორმატიული ორგანოს მიერ. ეს მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორცაა საავტომობილო გზა გუდაურიდან, გრუნტის განადგურება,

ასფალტის ქარხნები. მრავალ შემთხვევაში, ESIA განსაზღვრავს ზოგიერთ საქმიანობას, როგორც რეკომენდაციას, და არა როგორც სავალდებულო მოთხოვნებს. 2 მლნ კუბური მეტრი ნიადაგის განკარგვის საკითხი ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხია ჩვენი უსაფრთხოებისათვის და სანამ პროექტის განხორციელება არ დაიწყება, მანამდე არ არსებობს მკაფიო პასუხი თუ როგორ მოხდება ამ კონკრეტული საკითხის მოგვარება. პროექტის კომპანიისგან მრავალი წინადადება მოვისმინეთ გრუნტის ნაგავსაყრელის ფერდობზე მოწყობასთან დაკავშირებით, რამაც უფრო მეტი შეშფოთება გამოიწვია.

პროექტის ESIA აღწერს კულტურულ მემკვიდრეობას, რომელიც შეიძლება სერიოზული ზემოქმედების ქვეშ აღმოჩნდეს, მაგრამ არ ახდენს მის შერბილებას. ანალიზი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის მიზნით მიღებული ზომები უამრავ კითხვას იწვევს. მაგალითად ESIA-ში ნათქვამია, რომ გზის მარშრუტის შერჩევისას მოხდა კულტურული მემკვიდრეობის ადგილებზე გვერდის ავლა, მაგრამ არ განმარტავს, თუ როგორ მოხდება ეს. მაგალითად. ESIA-ში აღნიშნულია, რომ ბეგონის კოშკი არ დაზარალდება, რადგან ის უკვე დანგრეულია. სათანადო შეფასების არარსებობა, რაც ნათლად დადასტურდა წინასწარი მშენებლობის-წინა ეტაპის შემდგომი პროცესით.¹

ADB-ის ბოლო ცნობებში ნათქვამია, რომ ადგილობრივი თემების და მწვანე ალტერნატივის მხრიდან გამოთქმული შეშფოთების საფუძველზე, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის უზრუნველსაყოფად, განხორციელებულია ყველა ღონისძიება, მათ შორის მიზანშეწონილობის კვლევა, კულტურული მემკვიდრეობის იდენტიფიკაცია, კონსულტაციები და ა.შ. აღნიშნულის საფუძველზე, ექვსი დარჩენილი კულტურული მემკვიდრეობის ადგილი იქნა გამოვლენილი საპროექტო გზიდან 50 მეტრში და აღნიშნული ადგილებისა და ზოგიერთი სხვა სენსიტიური ადგილისთვის მომზადდა შემარბილებელი ღონისძიებები. თუმცა, ამასთანავე წერილიდან ირკვევა, რომ მომზადდება მართვის ორი გეგმა; პირველი კულტურული მემკვიდრეობის მართვის გეგმა (CHMP), რომელიც უნდა შეიმუშაოს საპროექტო სამუშაოების კონტრაქტორმა, ხოლო მეორე კულტურული მემკვიდრეობის გენერალურ სამოქმედო გეგმას (CHGAP) შეიმუშავებს საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო, საერთაშორისო ექსპერტების დახმარებით. აღნიშნული ნაბიჯები მისასალმებელია, მაგრამ რადგან პროექტის ინიციატორმა უკვე დაიწყო სამუშაოები, არსებობს საშიშროება, რომ ზოგიერთ შემთხვევაში შემამსუბუქებელი ღონისძიებები ძალიან გვიან შეიმუშავდება და / ან საჭიროების შემთხვევაში საერთოდ შეუძლებელი იქნება პროექტის მარშრუტის შეცვლა. ამიტომ მნიშვნელოვანია პროცესის გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა, სამუშაო ჯგუფის შემადგენლობის და ტექნიკური მითითებების გასაჯაროება, სამოქმედო გეგმების გარშემო ღია დისკუსიების ორგანიზება დაინტერესებული მხარეების სხვადასხვა ჯგუფების (NGO-ები, ექსპერტები და ა.შ.) მონაწილეობით. ასევე მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ალტერნატიული მარშრუტების მომზადების მთავარი შემაკავებელი ფაქტორი იყო მთიანი რელიეფი, რომელსაც მოჰყვა გეოლოგიური არასტაბილურობა და კლიმატის სისუსტე, თუმცა კლიმატისადმი მდგრადი გზის მშენებლობისთვის პროექტის EIA-ში ნათქვამია, რომ წარმოდგენილი იქნება "ადაპტაციის" ღონისძიებები, თუმცა იგი ვერ ახდენს რეაგირებას ექსტრემალურ ამინდში გაზრდილ მოვლენებზე, მეწყერებზე, ღვარცოფებზე, ქვათა ცვენაზე და ზვავებზე, რაც ასევე იმოქმედებს ახალ გზაზე. ESIA-ის დოკუმენტში ასევე არ არის განხილული საკითხი, გააქტიურდება თუ არა სხვადასხვა სეისმური პროცესები პროექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესის გამო.

¹ კულტივაციაში აღწერილია ეროვნული დონეზე ნებართვებთან დაკავშირებული გაურკვევლობა.

ESIA-ის ხარისხი

ESIA-ის ანალიზი, რომელიც საფუძვლად უდევს გარემოს დაცვისა და მშენებლობის ნებართვებს ეროვნული კანონმდებლობისა და ADB ESIA-ის შესაბამისად, მიუთითებს რომ მისი ხარისხი ძალიან ცუდია. იგი არ მოიცავს ისეთ მნიშვნელოვან ინფორმაციას, რომელიც საჭიროა პროექტის ზემოქმედების სწორად აღსაქმელად, რაც იწვევს სუსტი შემარბილებელ შედეგებს. საბაზისო კვლევების დეფიციტთან ერთად, ESIA და მასთან დაკავშირებული საჯაროდ ხელმისაწვდომი მასალები არ მოიცავს პროექტის საკმარის დასაბუთებას, მათ შორის სათანადო ეფექტურობის ანალიზს, რომელიც მოთხოვნილია საქართველოს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით. შემარბილებელი ღონისძიებები და პროექტის იმპლემენტაციისთვის საჭირო დამატებითი ინფრასტრუქტურაც (მაგალითად, რუსეთ-სომხეთის გაზსადენების გამოყოფა) სათანადოდ არ არის გათვალისწინებული.

მიმოწერა აზიის განვითარების ბანკის თანამშრომლებთან და პროექტთან მიმოწერა
გთხოვთ, იხილოთ თანდართული მიმოწერა
GA წერილები და აზიის განვითარების ბანკისთვის მიწერილი პასუხები

წერილი გენერალურ დირექტორს, ბატონ ვერნერ ლიპაჩს, ასლი: გენერალური დირექტორის მოადგილეს ბატონ ნიანშან ჟანგს, ცენტრალური და დასავლეთ აზიის დეპარტამენტი, აზიის განვითარების ბანკი, 4 სექტემბერი, 2020

წერილი გენერალურ დირექტორს, ბატონ ვერნერ ლიპაჩს, ასლი: გენერალური დირექტორის მოადგილეს ბატონ ნიანშან ჟანგს, ცენტრალური და დასავლეთ აზიის დეპარტამენტი, აზიის განვითარების ბანკი, 6 სექტემბერი, 2020

წერილი აზიის განვითარების ბანკის ადგილობრივ ოფისს, 2020 წლის 31 მარტი

წერილი ადგილობრივი მოქალაქეებისგან

- I. წერილი ადგილობრივი მოქალაქეებისგან, 2019 წლის 1 აგვისტო, გაეგზავნა პროექტის ლიდერს კამელ ბოუჰმადს, აზიის განვითარების ბანკის ანგარიშვალდებულების მექანიზმის გავლით
- II. ნოემბერი 18, 2019, ვემერს, ლიპაჩს, კლინტს პეტერსონს, დონგ სუ პიო; მრავალ მიმოწერას და კომუნიკაციას ჰქონდა ადგილი ადგილობრივ მოსახლეობასა და პროექტის ოფისს შორის როგორც ხადის ხეობაში, ისე თბილისში

დამატებითი ინფორმაცია

ბრიფინგი ADB AGM-თვის 2019, მწვანე ალტერნატივა

ექსპერტთა შეფასება ქვეშეთი კობის გზასთან დაკავშირებით, 2019

ქვეშეთი-კობის გზის პროექტთან დაკავშირებული ანგარიში, მწვანე ალტერნატივა

პეტიცია

ESIA-ის ხარისხის ანალიზი, მ. გვილავა, ქართულ ენაზე

რას ვითხოვთ:

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გთხოვთ, შეისწავლოთ პროექტის გავლენა გარემოზე და მისი შესაბამისობა ADB-ის უსაფრთხოების სტანდარტებთან; რა გავლენას მოახდენს პროექტი ჩვენს საარსებო საშუალებებზე და ცხოვრების ხარისხზე და როგორი უნდა იყოს შესაბამისი ღონისძიებები, აღნიშნული პრობლემების მოსაგვარებლად.

გთხოვთ, დაიცვათ ადგილობრივი ხელმომწერების კონფიდენციალობა, რათა თავიდან იქნას აცილებული სამთავრობო სტრუქტურების მხრიდან ზეწოლა. ამასთან, საჩივრის შესახებ წარმომადგენლობის უფლებამოსილება გვსურს მივანიჭოთ ასოციაცია მწვანე ალტერნატივის თავმჯდომარეს, მანანა ქოჩლამეს და მწვანე ალტერნატივას სოციალური და გარემოსდაცვითი პროგრამების ექსპერტს, ქალბატონ მარიამ დევიძეს. (იხ. დანართი 1).